

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Michał Laskowski

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Ewelina Turlej

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

w Izbie Karnej w dniu 18 września 2024 r.

w sprawie **T. K.**

skazanego z art. 197 § 1 k.k.,

w związku z kasacją wniesioną przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 13 września 2023 r., sygn. akt X Ka 603/23,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie

z dnia 8 lutego 2023 r., sygn. akt X K 322/21,

**na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. uchyla zaskarżony wyrok
i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Warszawie do
ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

[J.J.]

Michał Laskowski Jarosław Matras Eugeniusz Wildowicz

UZASADNIENIE

T. K. został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy -Śródmieścia w Warszawie z dnia 8 lutego 2023 r., sygn. akt X K 322/21, na karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności za to, że w nocy z 19 na 20 lutego 2021 r., w hotelu „M. ” w W. przy ulicy K., stosując wobec K. P. przemoc, polegającą na szarpaniu, przytrzymywaniu rękoma oraz ciężarem swojego ciała, doprowadził ją do obcowania płciowego, tj. za przestępstwo z art. 197 § 1 k.k.

Na podstawie art. 63 § 1 k.k. Sąd zaliczył oskarżonemu na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okres jego rzeczywistego pozbawienia wolności w niniejszej sprawie.

Na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego na rzecz pokrzywdzonej K. P. kwotę 6.244,96 zł tytułem naprawienia szkody oraz kwotę 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

Na podstawie art. 41a § 1 i 4 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz kontaktowania się z pokrzywdzoną oraz zbliżania się do niej na odległość mniejszą niż 100 metrów - na okres 8 lat.

Sąd Okręgowy w Warszawie, po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej oraz obrońcę oskarżonego, wyrokiem z dnia 13 września 2023 r., sygn. akt X Ka 603/23, utrzymał w mocy wyrok Sądu I instancji.

Obrońca skazanego wniosła kasację od wyroku Sądu odwoławczego, zaskarżając go w całości i zarzucając rażące naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k., poprzez brak rzetelnego rozpoznania zarzutów nr 1, 2 i 4 apelacji oraz nierozpoznanie zarzutu nr 3 w sytuacji, gdy Sąd II instancji miał bezwzględny obowiązek merytorycznego i należytego rozpoznania wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów.

Wskazując na powyższe, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona przez obrońcę skazanego kasacja musiała prowadzić do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Wynikało to ze stwierdzenia przez Sąd Najwyższy z urzędu (art. 536 k.p.k.) uchybienia stanowiącego bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady Sądu odwoławczego. W tej sytuacji oczywiste jest, że z uwagi na skutek wskazany w art. 439 § 1 *in principio* k.p.k., bezprzedmiotowe było odnoszenie się do zarzutu kasacji (art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.).

W niniejszej sprawie bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wystąpiła z uwagi na fakt brania udziału w składzie Sądu odwoławczego sędziego Ł.K., powołanego na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Warszawie na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3).

W pierwszej kolejności przypomnieć należy, że w uchwale trzech Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA-I-4110-1/20, która z chwilą podjęcia uzyskała moc zasady prawnej i wiąże każdy skład Sąd Najwyższego, którą Sąd Najwyższy pozostaje związany pomimo wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20 (zob. w tej kwestii m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21 i z dnia 29 września 2021 r., V KZ 47/21, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22; uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22) przyjęto, że: „Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. [...] zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.” W

uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy podkreślił, że wadliwość procedury nominacyjnej nie powoduje automatycznie, iż sąd z udziałem sędziego powołanego w takiej procedurze jest sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. – o ile wada nominacyjna nie dotyczy sędziego Sądu Najwyższego.

Również z uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, wynika, iż „brak podstaw do przyjęcia *a priori*, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.”. Jednocześnie Sąd Najwyższy uznał na łamach tej uchwały, że Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 3), nie jest organem tożsamym z organem konstytucyjnym, którego skład i sposób wyłaniania reguluje Konstytucja RP, w szczególności w art. 187 ust. 1.

Powyższe konkluzje zbieżne są z licznymi judykataми Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (m. in. w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce* – skarga nr 43447/19, czy *Grzęda przeciwko Polsce* - skarga nr 43572/18).

W przytaczanej wyżej uchwale Sądu Najwyższego, sygn. akt I KZP 2/22, wskazano, że: „Najistotniejszym skutkiem dopuszczenia do funkcjonowania w przestrzeni obejmującej swoim zasięgiem proces nominacyjny sędziego organu powołanego w sposób sprzeczny z Konstytucją RP, jest obalenie funkcjonującego dotąd *in gremio* i *a priori* domniemania niezawisłości tak powołanego sędziego. Nie istnieje ono już w stosunku do kandydatów, którzy przystąpili do konkursów sędziowskich po dniu 17 stycznia 2018 r. Nie oznacza to samo w sobie stwierdzenia ich stronniczości, lecz nie ma, wobec opisanego wyżej ‘skażenia’ procesu nominacyjnego, możliwości prostego odwołania się do tego domniemania”. Oznacza to, że brak bezstronności i niezawisłości sądu, w składzie którego zasiadał sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w wadliwym procesie przed Krajową Radą Sądownictwa od 17 stycznia 2018 r., należy ustalić *in concreto*.

Stwierdzenie czy w danej sprawie doszło do wydania orzeczenia przez sąd w składzie nienależycie obsadzonym, a to w związku z wadą w procesie nominacyjnym

sędziego lub sędziów – członków składu orzekającego - jakim był udział w nim Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w oparciu o przepisy ustawy o KRS z 2017 r., wymaga przeprowadzenia testu, którego założenia wskazane zostały w uchwale trzech Izb Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., uszczegółowione w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., w której kryteria testu oparte z kolei zostały na wskazaniach zawartych w wyroku ETPCz z dnia 1 grudnia 2020 r. (skarga nr 26374/18).

Test tego rodzaju został przeprowadzony przez Sąd Najwyższy w stosunku do sędziego Sądu Okręgowego w Warszawie Ł.K. w postępowaniu w sprawie sygn. akt II KK 562/23, zakończonej wyrokiem z dnia 15 maja 2024 r. Wynik tego testu był negatywny.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę, rezultat przeprowadzonego wówczas testu w pełni aprobuje i uznaje za niecelowe jego ponawianie. Dość uznać, że zarówno przebieg kariery zawodowej sędziego Ł. K., jak i jego nieskrywane poparcie dla zmian mających na celu podporządkowanie Krajowej Rady Sądownictwa politykom, świadczą o braku niezbędnej niezależności i bezstronności tego sędziego wobec władzy wykonawczej, co narusza prawo strony do sądu, w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji i art. 6 ust. 1 EKPCz. Za powyższą oceną przemawiają w szczególności takie bezsporne okoliczności, jak:

- powołanie sędziego Ł.K. przez Ministra Sprawiedliwości na stanowisko Prezesa Sądu Rejonowego w Pruszkowie w dniu 18 września 2017 r., a więc w czasie obowiązywania znowelizowanej ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, pozwalającej Ministrowi Sprawiedliwości na arbitralne i masowe usuwanie ze stanowisk prezesów i wiceprezesów sądów powszechnych i powoływanie w ich miejsce innych osób, w okresie 6 miesięcy od wejścia w życie ustawy nowelizującej;
- podpisywanie na przełomie lat 2021/2022 list poparcia dla kandydatów na członków Krajowej Rady Sądownictwa II kadencji, których związki z ówczesną władzą wykonawczą są faktem notoryjnym: Ł.P., J.P. (również podczas kandydowania do KRS I kadencji w 2018 r.), D.D. oraz S.Z. W obliczu ówczesnego bojkotu środowiska sędziowskiego co do zgłaszania i popierania kandydatów do Rady, poparcie wskazanych powyżej osób stanowi jasny i niebudzący żadnych wątpliwości wyraz

poparcia dla kierunku reform, jakie przygotowała ówczesnie rządząca większość parlamentarna;

- powołanie na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w W. przez Prezydenta RP postanowieniem z dnia 15 lutego 2021 r. (nr [...]) na wniosek tzw. neo-KRS, przy czym, jak wynika z dokumentacji konkursowej, przedstawionej przez Krajową Radę Sądownictwa na żądanie Sądu Najwyższego, sędzia Ł.K. nie uzyskał rekomendacji od oceniającego jego kandydaturę zespołu (jeden głos „za”, pięć „wstrzymujących się”, zero „przeciw” - 55 i 61 akt SN). Krajowa Rada Sądownictwa *in pleno* nie podzieliła jednak stanowiska zespołu w tym względzie i uchwałą nr [...] z dnia 1 października 2019 r., wystąpiła do Prezydenta RP z wnioskiem o powołanie Ł.K. na urząd sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w W. W uzasadnieniu uchwały podkreślono, że oceny kwalifikacji tego kandydata dokonywał SSO w W. P.S., który wyraził przekonanie o jego wysokiej wartości, że kandydat posiada bardzo dobre umiejętności stosowania prawa w praktyce co koreluje z wynikami postępowania apelacyjnego kandydata (k. 119- 121 akt SN).

- zgłoszenie się do udziału w konkursie na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego już w 2022 r., w związku z ogłoszeniem w Monitorze Polskim z 2022 r., poz. 1048 wolnych stanowisk w Izbie Karnej Sądu Najwyższego oraz uzyskanie w tym postępowaniu rekomendacji zespołu KRS, a także poparcie jego kandydatury przez Zastępcę Dyrektora Departamentu Nadzoru Administracyjnego Ministra Sprawiedliwości;

- delegowanie przez Ministra Sprawiedliwości (już jako sędziego Sądu Okręgowego w W.) do Sądu Rejonowego w P. w celu dalszego pełnienia funkcji prezesa tego Sądu;

- udział w licznych Komisjach Egzaminacyjnych do spraw aplikacji adwokackiej z siedzibą w W. jako przedstawiciela Ministra Sprawiedliwości;

- pełnienie od dnia 1 kwietnia 2023 r. funkcji Komisarza Wyborczego w W. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2024 r., II KK 562/23).

Analiza powołanych wyżej okoliczności – ustalonych na podstawie dokumentów przekazanych Sądowi Najwyższemu przez Krajową Radę Sądownictwa, a wytworzonych w związku z postępowaniem o powołanie sędziego Ł.K. na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w W., jak również informacji

dostępnych w domenie publicznej - prowadzi do wniosku, że po 2017 r. nastąpiło zdecydowane przyspieszenie kariery zawodowej sędziego Ł.K., co w sposób bezpośredni łączy się z jego akceptacją dla destruktoryjnych dla wymiaru sprawiedliwości działań prowadzonych w tym czasie z inicjatywy ówczesnego Ministra Sprawiedliwości. Jak celnie wskazał Sąd Najwyższy w sprawie II KK 562/23, „sędzia Ł.K. znalazł się w gronie sędziów cieszących się szczególnym zaufaniem ze strony Ministerstwa Sprawiedliwości, przekraczającym granice typowego zaufania jakiego należy oczekiwać w relacjach sędziego - organ władzy wykonawczej (...). Fakt ten należy wiązać z dalszymi błyskawicznie następującymi postępami w jego karierze zawodowej i pozazawodowej, nieznajdującymi jednoznacznego potwierdzenia w doświadczeniu jakie nabył w toku dotychczasowej działalności orzeczniczej” (s. 15-16 uzasadnienia).

Wszystkie wskazane okoliczności w ocenie Sądu Najwyższego rzutują negatywnie na ocenę postawy Ł. K. jako sędziego, wskazując na brak jego niezbędnej niezależności i bezstronności wobec władzy wykonawczej.

W konsekwencji prowadzi to do wniosku, że skład Sądu Okręgowego w W. z udziałem tego sędziego nie dawał gwarancji sądu niezależnego i bezstronnego, a więc realizującego standard określony w Konstytucji RP (art. 45 ust. 1), jak i w KPP (art. 47), czy w EKPCz (art. 6 ust. 1).

Z uwagi na zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., w związku z orzekaniem w niniejszej sprawie przez sędziego Ł. K., konieczne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania.

Niezależnie od powyższego wskazać należy, że istotne wątpliwości co do niezależności i bezstronności dotyczą również przewodniczącego składu orzekającego w tej sprawie – sędziego P.D., który został powołany na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w W. w dniu 22 marca 2023 r. w procedurze z udziałem tzw. neo – KRS (uchwała nr [...] z dnia 11 czerwca 2021 r.). Dodać trzeba, że w tym konkursie ocenę jego kwalifikacji zawodowych sporządził Przewodniczący [...] Wydziału Cywilnego Sądu Okręgowego sędzia T.G. Wcześniej, od czerwca 2019 r. – jako sędzia Sądu Rejonowego w P. orzekał w Sądzie Okręgowym w W. w ramach

stałej delegacji ministerialnej. Ponadto, wyraził on pisemne poparcie dla kandydatury Ł. P. na członka Krajowej Rady Sądownictwa II kadencji.

Powyższe dane zostały uzyskane z domeny publicznej. Dalsze zgłębienie tej problematyki wymagałoby zgromadzenia takich materiałów, jak akta osobowe sędziego, czy kompletnej dokumentacji konkursowej przed Krajową Radą Sądownictwa. Z uwagi na wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w związku z udziałem w wydaniu zaskarżonego wyroku przez sędziego Ł.K. od powyższego odstąpiono.

Procedując powtórnie, Sąd Okręgowy w W. podejmie czynności pozwalające uniknąć uchybienia, które legło u podstaw uchylenia zaskarżonego wyroku.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[J.J.]

[ms]

Michał Laskowski Jarosław Matras Eugeniusz Wildowicz